

TV Programı Sonrası Gelişen Ölüm Kastı Olmayan Taklit İntiharlar: Beş Yaşında İki Olgu

Copycat Suicides Without an Intention to Die After Watching TV Programs: Two Cases at Five Years of Age

Mustafa ÇELİK¹, Aysun KALENDEROĞLU¹, Habib ALMIŞ², Mehmet TURGUT²

¹Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Adıyaman, Türkiye

²Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Pediatri Anabilim Dalı, Adıyaman, Türkiye

ÖZ

İntihar, bilinçli olarak yapılan bir kendini yok etme eylemidir. Çocukların, ölümün geri dönülmez bir son olduğunu kavraması 8-10 yaş civarında geliştiğinden 7 yaş öncesi intihar girişimleri ve intiharların nadir olduğu bilinmektedir. Medyanın özellikle ergenlerde sosyal öğrenme yoluyla intiharların artmasına katkıda bulunduğuna dair çalışmalar bulunmaktadır. Çocukluk ve ergenlikte bir TV programının, bir sinema filminin veya bir kitabın konusuyla kendini özdeşleştirerek intihar eden vakalar sebebiyle medyanın intihar oranlarının artmasındaki etkisi yoğun bir şekilde araştırılmıştır. Biz 5 yaş gibi çok erken bir dönemde bir TV programını izledikten sonra, ası yoluyla yaşamına son veren iki

olgu sunuyoruz. Literatürde bildirilen kopyalama ya da taklit yöntemiyle intihar eden, çoğunluğunu ergenlerin oluşturduğu olgulardan farklı olarak bu vakalarda intihar amacı gütmeyen yapılmış intihar taklidinin ölümlerle sonuçlanmış olması dikkat çekicidir. Bu olgularla medyanın yalnız ergen ya da erişkinde değil, psikososyal gelişimi devam eden ve henüz ölüm kavramı tam oluşmamış çok daha küçük yaş grubunda da yıkıcı etkilerene neden olabileceğine dikkat çekmeyi amaçladık.

Anahtar kelimeler: Taklit intihar, Werther etkisi, asılma

ABSTRACT

Suicide is an intentional self-destructive act. As conceptualization of death as an irreversible end occurs at approximately 8–10 years, attempted and completed suicides are rare before 7 years of age. Studies have suggested that media may contribute to increased suicides in adolescents through social learning. Effects of media on suicides were thoroughly evaluated in children and adolescents who committed suicide after identifying with the subject of a TV program, movie, or book. We present 2 cases at 5 years of age who committed suicide by hanging themselves after watching a TV program. These cases differed from copycat suicides reported in

the literature that are performed mostly by adolescents because victims are very young children and because they died without an actual intent to die while they were imitating suicides. By presenting these cases, we want to emphasize that destructive effects of media may involve not only adults and adolescents but also very young children who do not have a completely developed concept of death.

Keywords: Copycat suicides, Werther effect, hanging

GİRİŞ

Çocuklarda intihar girişimlerinin ve tamamlanmış intiharların oranlarının çok düşük olmasının, çocuktaki ruhsal yapılanmanın intihar kararı alacak ve bu kararı uygulayacak kadar gelişmemiş olması, çocukluk döneminin daha bağımlı bir dönem olması ve aile gibi sosyal desteklerin çocuğa karşı daha duyarlı ve ilgili olmasına bağlı olabileceği ifade edilmiştir (1). Yedi yaşından önce intihar girişimlerine çok nadir rastlanmaktadır (2).

Çocuklar ölümle çok erken yaşlarda ilgilenmeye başlarlar (3). Üç-dört yaş çocukları için ölüm, uzun bir ayrılık ya da dönüşü olan uzun bir yolculuktur (4). Beş yaşlarında ölüm uzun bir uyku ile eş anlama gelir ve yavaş yavaş korkutucu olmaya başlar (4). Genellikle 8–10 yaşlarında ölümün yaşamın geri dönülmez bir sonu olduğu gerçeği benimsenmeye başlar (5).

Çocukların ölüm kavramını kazanmalarına ilişkin gelişimsel süreçler ve intihar girişimleri ile tamamlanmış intiharları araştıran 64 yayının gözden geçirilmesinde çocukların ancak 9 yaş sonrasında ölümü gerçek anlamı ile kavrayabildikleri belirtilmiştir (6). Bu dönemdeki intihar olaylarında, çocukta depresyon, şizofreni gibi önemli psikiyatrik hastalıkların ya da dürtüsellik, saldırganlık, düşük benlik saygısı gibi kişilik özelliklerinin varlığı, zorlu yaşam olayları, anne-baba psikopatolojisi gibi çeşitli etkenler rol oynayabilir (6).

Bizim olgularımızda dikkat çekici olan ölüm ya da yok olma bilinci tam olarak gelişmemiş olan 5 yaşındaki iki çocuğun, birbirinden bağımsız ve farklı zamanlarda taklit yoluyla intihar etmesidir. Daha da önemli olanı ise yakınlarının vermiş olduğu öyküye göre her iki çocuğun da bir TV programı izledikten sonra bu girişimde bulunmalarıdır. Bu vakalar ilk olarak çocuk acilde değerlendirilmiş ve yoğun bakıma alınmış ve kısa süre sonra ekzitus olmuş vakalardır. Bu süreçte bir psikiyatrik ön değerlendirme ya da sonrasında psikiyatrik otopsi talep edilmediğinden, ayrıntılı bir psikiyatrik değerlendirme yapılmamış olmakla beraber; aile üyeleri ile yapılan görüşmelerde aile içi belirgin psikopatoloji ya da çocukların gelişimsel bir patolojisi olduğuna dair kanıt bulunmamaktadır.

Yazışma Adresi/Correspondence Address: Mustafa Çelik, Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Adıyaman, Türkiye
E-posta: mustacelik@yahoo.com

Geliş Tarihi/Received: 29.09.2014 **Kabul Tarihi/Accepted:** 18.02.2015

©Copyright 2016 by Turkish Association of Neuropsychiatry - Available online at www.noropsikiyatriarsivi.com
©Telif Hakkı 2016 Türk Nöropsikiyatri Derneği - Makale metnine www.noropsikiyatriarsivi.com web sayfasından ulaşılabilir.

OLGULAR

Olgu 1

E.A. 5 yaşında erkek çocuk, çocuk acil servise getirilmiş. İlk fizik muayene bulguları arasında şuuru kapalı, boyunda kelem izi olan, boyunda ve yüzde peteşileri olan, spontan solunumu olmayan, ağırlı uyarana yanıt alınamayan, ışık refleksi alınamayan, DTR'leri hiperaktif olan çocuk yoğun bakın servisine yatırılmış. Beyin tomografisinde minimal ödem tespit edilmiş. Boyun direkt grafisinde ve boyun tomografisinde boyunda herhangi bir kırık tespit edilememiş. Destek tedavilere rağmen 20.saat sonunda resusitasyona cevap alınamayınca ekzitus kabul edilmiş. Aileden alınan öyküde çocuğun evde ası şeklinde bulunmazdan yarım saat önce televizyon izlediği, televizyonda bir yerli film olduğu ve filmde bir ası sahnesini gördüğü ifade edildi. Daha sonra annesi odada yokken bir ipe kendisini dolap kapısına asmış ve yüzü, gözleri morarmış solunumu durmuş halde bulunmuş. Ailenin orta gelir düzeyinde olduğu, özgeçmiş ve soy geçmişinde önemli bir özellik olmadığı tespit edildi. Çocuğun zihinsel ve fiziksel gelişimi yaşına uygun düzeyde idi. Bu olaydan önce saldırganlık, kendine ya da çevreye zarar verme öyküsü ya da ölüm düşüncesi olmadığı öğrenildi.

Olgu 2

M.Ş. 5 yaşında erkek çocuk; olay günü saat 19:00 civarında annesi tarafından evde geçici olarak yalnız bırakılmış. O sırada televizyonda şiddet içerikli bir haber programı izlediği öğrenildi. Kısa bir süre sonra anne eve geldiğinde çocuğu bir kravat ile kapağı asılı halde bulunmuş. Çocuk morarmış ve nefes alamaz halde çocuk acil servise getirilmiş. Getirildiğinde entübe edilmiş halde, şuuru kapalı, ağırlı uyaranlara yanıt alınamayan, pupiller miyotik ve gözler yukarı bakar haldeymiş. Işık refleksi alınamamış. "Asıya bağlı asfiksi" tanısıyla yoğun bakıma alınan hastaya resusitasyon yapılmış. Resusitasyona yanıt vermeyen hasta 04:15'te ekzitus olarak kabul edilmiş. Hastanın anne ve babasıyla yapılan görüşmede gelişim basamaklarının normal olduğu, daha önce psikiyatri başvurusu olmadığı öğrenildi. Kendine ya da çevreye zarar verme davranışı önce psikiyatri başvurusu olmadığı öğrenildi. Kendine ya da çevreye zarar verme davranışı bildirilmedi. Her iki olgunun velilerinden fotoğrafların yayınlanması için onay alındı.

TARTIŞMA

Almanya'da 1774 yılında Goethe tarafından yayınlanan "Genç Werther'in Acıları (Sorrows of Young Werther)" adlı kitabın ardından pek çok genç romanda bahsedilen Werther gibi giyinip tabancayla intihar etmiş ve bu sebeple roman birçok Avrupa ülkesinde yasaklanmıştı. Buna atfen medyada yer alan intiharların toplumda intihar hızında artışa yol açması "Werther etkisi" olarak tanımlanmıştır (7). Medyanın çocuk ve ergenlerde sosyal öğrenme yoluyla bu intiharların artmasına katkıda bulunduğu düşünülmektedir (8). Özellikle ünlü kişilerin intiharlarının yazılı ve görsel medyada yer alması ile taklit etmenin sık yaşandığı gösterilmiştir. Stack ve ark. (9) tarafından 55 çalışmanın katıldığı bir meta analizde intihar eyleminde bulunmuş vakalar karşılaştırıldığında, ünlü kişilerin intihar yöntemlerini kullananların oranı diğer yöntemlere oranla yaklaşık 5 kat daha sık bulunmuştur. Kendini oksijensiz bırakarak öldürmenin anlatıldığı bir kitabın arkasından New York'ta bu metodu kullanarak meydana gelen intiharların %313 oranında artması medyanın taklit intiharlar üzerindeki etkisini net bir şekilde göstermektedir (10). Görsel medyada intihar ne kadar açık bir şekilde anlatılmışsa etkisinin o kadar büyük olduğu, yayımlanan intihar vakasında model teşkil eden kişinin ünlü biri olduğunda veya kişiye yakın özelliklerin olması durumunda intihar etkisinin arttığı ve başta TV olmak üzere görsel medyanın özellikle ergen ve çocuklarda etkisi olduğu bildirilmiştir (10,11,12). Bu çalışmalarda bahsedilen vakaların bir kısmı çocuk olsa da 5 yaş kadar küçük bir çocukta intihar girişimine literatür araştırmamızda rastlamadık. Sunduğumuz vakalardaki intiharların Werther Etkisi ile açıklanmasını engelleyen birkaç sebep bulunmaktadır. Öncelikle Werther Etkisi'nde bir indeks vaka söz konusu iken bizim vakalarımızda iki çocuk farklı TV programlarının ardından intihar etmiştir. Bahsedilen dönemde aynı programı izleyip intihar eden başka vakalar olup olmadığı bilinmemektedir. Ayrıca Werther Etkisi

si'nde zaten ruhsal sorunları olup intihara meyilli kişiler bir indeks vakanın ardından intihar girişimlerinde bulunurken burada anlatılan çocuklarda öncesinde bir ruhsal sorun ya da intihar düşüncesi bulunmamaktadır.

Sunulan vakaların dikkat çekici özelliği davranışın intihar amacı taşımamasına rağmen ölüme sonuçlanmasıdır. Yedi yaşındaki bir çocuğun bir sinema filminde izlediği asılma sahnesini taklit ederek kendini asmaya çalıştığı bildirilmiştir (13). Irak'ın devrik lideri Saddam Hüseyin'in asılma görüntülerinin televizyonda yaygın biçimde gösterilmesinin ardından Türkiye dâhil dünyanın pek çok farklı ülkesinde 8-13 yaşlarındaki çocukların bunu taklit ederek kendini astığı haber sitelerinde yer almıştır (14). Bu çocukların ailelerinden ve arkadaşlarından alınan bilgi çocukların bunu bir oyun gibi görerek taklit etmeye çalıştığı yönündedir. Her ne kadar bu davranış bir intihar gibi ele alınamasa da medyanın yaygınlaşmasıyla giderek daha fazla çocuğun ölümüne sebep olması sebebiyle kazara intihar olarak adlandırılabilir bu davranış üzerinde durulmayı hak etmektedir.

Medyanın intihar düşüncesi olan çocuk ve ergenlerde intihar davranışını kolaylaştırıcı etki yaptığı uzun süredir bilinmektedir. Ancak medyanın etkisi bununla sınırlı olmayıp intihar kavramı henüz oluşmamış çocuklarda bile taklit yoluyla intihara yol açabildiği daha yeni bir tartışma konusudur. Bu konuda verilerin artması intihar ve cinayet olaylarının medya tarafından topluma sunulmasının düzenlenmesi konusunda toplumsal bilinç oluşturmaya yardımcı olabilir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Lewis M. Child and adolescent psychiatry. Williams and Wilkins A Waverly Company, Baltimore, Maryland 1996; 650-666.
- Connolly L. Suicidal behavior: does it exist in preschool aged children? Ir J Psychol Med 1999; 16:72-74.
- Erden G. Çocuklarda Ölüm Kavramının Gelişimi ve İntihar Girişimleri. Turk J Child Adolesc Ment Health 1999; 6:41-51.
- Nagy M. The child's theories concerning death. J Gen Psychol 1948; 3:27. [CrossRef]
- Reilly T, Hasazi J, Bond L. Children's conceptions of death and personal mortality. J Pediat Psychol 1983; 1:21-31. [CrossRef]
- MacLean G. Suicide in children and adolescents. Hogrefe and Huber Publishers, London, 1990.
- Gencoz F. Sinema filmlerinde intihar: araştırma, eğitim ve sinematerapi. Kriz Dergisi 2008; 16:1-9. [CrossRef]
- Stack S. Media coverage as a risk factor in suicide. J Epidemiol Community Health 2003; 57:238-240. [CrossRef]
- Stack S. Suicide in the media: a quantitative review of studies based on nonfictional stories. Suicide Life Threat Behav 2005; 35:121-133. [CrossRef]
- Marzuk P, Tardiff K, Hirsch CS, Leon AC, Stajic M, Hartwell N, Portera L. Increase in suicide by asphyxiation in New York City after the publication of Final Exit. N Engl J Med 1993; 329:1508-1510 [CrossRef]
- Gould M, Jamieson P, Romer D. Media contagion and suicide among the young. Am Behav Sci 2003; 46:1269-1284. [CrossRef]
- Pirkis J, Blood RW. Suicide and the media: reportage of nonfictional data. Crisis 2001; 22:146-154. [CrossRef]
- Ghanizadeh A. Copycat suicidal attempt by a 7 year old boy after watching homicidal behavior in media: a case report. Cases J 2009; 2:43. [CrossRef]
- Available from: <http://abcnews.go.com/Health/story?id=2773792> Son erişim tarihi: 29/09/2014.